

Το ΣχΝ για την «επιτάχυνση και ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης»

Συγγραφέας: Θεοχάρης Δαλακούρας, Καθηγητής Νομικής ΔΠΘ, Δικηγόρος

Μέσο Δημοσίευσης: ΤΝΠ QUALEX, ΠοινΔικ, 1/2024 Ειδικό, σελ. - - ψηφιακό τεύχος

Καταγράφοντας την ελληνική νομοθετική πραγματικότητα των τελευταίων τριάντα ετών στο χώρο του Ποινικού Δικαίου διαπιστώνονται περίπου εξήντα (60) νομοθετικές επεμβάσεις στον χώρο του ποινικού δικονομικού δικαίου με άμεση ή έμμεση στόχευση την «επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας». Τέσσερα χρόνια μετά τη θέση σε ισχύ του νέου εξευρωπαϊσμένου ΚΠΔ και ύστερα από οκτώ νομοθετικές μεταβολές, στο υπό συζήτηση ΣχΝ γίνεται λόγος και για «ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης», η οποία ωστόσο δεν συνδέεται με τις τρέχουσες στην ΕΕ νομοθετικές κινήσεις για ηλεκτρονική Δικαιοσύνη, ούτε με τη διαδικασία ψηφιοποίησης και της χρήσης ψηφιακών υπηρεσιών (με εξαίρεση τις ατελώς ρυθμισμένες περιπτώσεις εξέτασης με οπτικοακουστικά μέσα και κατάσχεσης χωρίς φυσική πρόσβαση ανακρίνοντος), ούτε με την ενεστώσα υλικοτεχνική υποδομή και την ενίσχυση ειδικών υπηρεσιών, ούτε με την μετεκπαίδευση ή επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών, αλλά με την προσδοκία ταυτόχρονης εκδίκασης των εγκλημάτων από πολλαπλές μονομελείς ή ολιγάριθμες συνθέσεις. Ήδη απ' εαυτής η εν λόγω διαπιστωτική κρίση θέτει μια σειρά ερωτημάτων τόσο σε σχέση με τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα της εν λόγω τροποποίησης του ΚΠΔ όσο και σε σχέση με την ειδικότερη αξιακή εναρμόνισή της στο δικονομικό σύστημα καθώς εν τέλει και σε σχέση με τους κανόνες νομοθέτησης.¹

Ι. Η επιτάχυνση ως διαρκές διακύβευμα της ελληνικής ποινικής δίκης

Η περαίωση της ποινικής δίκης σε εύλογο χρόνο² κατοχυρώνεται, ως γνωστόν, στα άρθρα 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και 14 παρ. 3 του ΔΣΑΠΔ, ενώ επιτάσσεται και ως ειδικότερη έκφραση της αρχής της δικαστικής βοήθειας³. Ωστόσο, η αξίωση για επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας οριοθετείται με βάση τις αρχές αφενός της δικαιοσύνης⁴ και της δημοκρατικότητας και αφετέρου της ουσιαστικής αναζήτησης της αλήθειας. Ειδικότερα, η απαίτηση για επιτάχυνση βρίσκει τα όριά της στην αξίωση για μια νομοτυπικά άψογη και ελέγξιμη ποινική διαδικασία. Ως αξιακός γνώμονας για την δόμηση της διαδικασίας η αρχή της δίκαιης δίκης, αναγόμενη σε κανονιστική αρχή θέτει συγκεκριμένα όρια στη μορφή και τον τρόπο διεξαγωγής της δίκης.⁵

Αντιστοίχως, υπό την ισχύ της συναγόμενης από το σύνολο των διατάξεων του Συντάγματος δικαιοκρατικής αρχής⁶, η απαίτηση για επιτάχυνση βρίσκει τα όριά της στις επιμέρους αξιώσεις που συνθέτουν τη δικαιοκρατική αρχή: Ήγουν, στην αξίωση ουσιαστικής δικαιοσύνης, στην αξίωση ασφάλειας του δικαίου και στην αξίωση ελευθερίας. Ειδική σημασία στο πλαίσιο αναφοράς της δικαιοκρατικής αρχής αποκτά η αξίωση ελεγχιμότητας, καθόσον κάθε έλλογα δομημένη διαδικασία οφείλει να παρέχει τη δυνατότητα ελέγχου του αποτελέσματός της. Στην περίπτωση της ποινικής διαδικασίας η ελεγχιμότητά της καθίσταται δυνατή, μόνον εφόσον υφίσταται αφενός δυνατότητα ελέγχου κάθε διαδικαστικής ενέργειας και ιδίως του αντικειμένου της ποινικής δίκης και αφετέρου υποχρέωση αιτιολόγησης κάθε διάταξης, βουλεύματος ή εν στενή εννοία απόφασης.⁷

Τέλος, η ανάγκη για επιτάχυνση της δίκης βρίσκει το όριό της και στην αξίωση αναζήτησης της αλήθειας⁸, η οποία νομιμοποιεί τον κρατικό μηχανισμό διερεύνησης του εγκλήματος, αλλά και το διαγνωστικό καθήκον του Δικαστή. Τούτων ούτως εχόντων η επιτάχυνση της ποινικής δίκης εμφανίζεται ως ζητούμενο που βρίσκει τα όριά του στις ως άνω αξιώσεις, με τις οποίες εδραιώνεται η μορφή μιας προβλέψιμης και ελέγξιμης ποινικής δίκης στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου δικονομικού συστήματος. Συνεπώς, εφόσον τηρούνται τα εν λόγω όρια, η εύλογη διάρκεια της δίκης μπορεί να λειτουργεί προσθετικά στην αξιοπιστία του δικονομικού συστήματος. Δεν ισχύει το ίδιο, όμως, όταν με την επίκληση της επιτάχυνσης αναιρούνται τα εν λόγω όρια και εν ταυτώ μερικότερες αξιακές πτυχές του συστήματος.⁹ Υπό αυτό το πρίσμα, οι αυξανόμενες περιπτώσεις περικοπών υπερασπιστικών δικαιωμάτων, η

συρρίκνωση των ενδίκων μέσων, ο περιορισμός της λειτουργικής αρμοδιότητας των συμβουλίων, η κατάργηση διατάξεων σχετικών με ελεγκτικούς μηχανισμούς, αλλά και η διεύρυνση της ύλης των Δικαστηρίων μονομελούς σύνθεσης καθίστανται προδήλως προβληματικές επιλογές, καθόσον θέτουν εν αμφιβόλω όχι μόνον τις δομικές συνιστώσες του συστήματος, αλλά και την εμπιστοσύνη του κοινού στον ίδιο τον μηχανισμό απονομής της Δικαιοσύνης.

2. Συντελεστές αποτελεσματικότητας του αιτήματος επιτάχυνσης

Υπό αυτά τα δεδομένα γίνεται φανερό ότι η έννοια της επιτάχυνσης της δίκης ούτε απόλυτη είναι ούτε αυτονοήτως λειτουργική, καθόσον απευθύνεται σε ένα μεταβαλλόμενο από άποψη αντικειμένου και δομών δικονομικό σύστημα. Σ' ένα σύστημα που στην αρχική δόμησή του ούτε τη σημερινή διόγκωση της εγκληματικής ύλης γνώριζε, ούτε τη μαζική κακουργιοποίηση των αξιόποινων πράξεων μπορούσε να προβλέψει, ούτε τη διεύρυνση των ανακριτικών πράξεων και των δικωτικών αρχών μπορούσε να υποπτευθεί.

Για να εξασφαλισθεί ή εν πάση περιπτώσει να διευκολυνθεί η αποτελεσματικότητα του αιτήματος επιτάχυνσης οφείλουν, μετά ταύτα, στο πλαίσιο της σύγχρονης νομικής πραγματικότητας να συντρέξουν συγκεκριμένα προαπαιτούμενα ή συγκεκριμένοι συντελεστές, όπως:

(i) Η διάθεση κατάλληλων διαρθρώσεων, υπηρεσιών, πηγών και προσωπικού, αφού η διόγκωση της δικαστικής ύλης σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις ηλεκτρονικής, χωρικής και ποιοτικής διαχείρισής της καθιστούν επιτακτική την προώθηση των παραγόντων αυτών. ¹⁰

(ii) Η συστηματική επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών, αλλά και των συλλειτουργών της δικαιοσύνης, ώστε να προσδοθεί ποιότητα και ταχύτητα στο παραγόμενο έργο. ¹¹

(iii) Η αποποινικοποίηση σε συνδυασμό με την πλημμελειοποίηση κακουργηματικής ύλης, ώστε παράλληλα με την ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης να αμβλυνθεί ο προσδοθείς στη χώρα μας - εξαιτίας της σώρευσης κακουργηματικής ύλης και των επιβαλλόμενων βαριών ποινών - χαρακτήρας της σκληρής νομοθεσίας.

(iv) Ο εξορθολογισμός των διαδικαστικών ενεργειών ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης των ανακριτικών φορέων και ερευνών. Η ανάγκη εν προκειμένω είναι πρόδηλη, καθόσον η επαύξηση του αριθμού των ανακριτικών πράξεων θέτει ζητήματα αφενός συνύπαρξης των εμπλεκόμενων ανακριτικών φορέων και αφετέρου διεύρυνσης των δικονομικών ενεργειών, αλλά και της αξίωσης ουσιαστικού ελέγχου των μέτρων.

III. Προσφερόμενοι δικονομικοί τομείς για την αναμόρφωση του δικονομικού συστήματος.

Ως προσφορότεροι τομείς για την αναμόρφωση του δικονομικού συστήματος εγγράφονται εν συνεχεία οι εξής:

1. Η ενίσχυση της εισαγγελικής έρευνας, με την αναδιοργάνωση των προκαταρκτικών ερευνών και τη στελέχωση με ειδικό επιστημονικό προσωπικό. Στην κατεύθυνση αυτήν εντάσσεται και η πρόταση ίδρυσης και στελέχωσης παραρτημάτων της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος σε κάθε Περιφέρεια. ¹²

2. Η πρόβλεψη ευρύτατων περιπτώσεων αποχής από την ποινική δίωξη, με την αναγκαία ομογενοποίηση των πολλαπλών περιπτώσεων αποχής σε δύο κεντρικές κατηγορίες που θα αποτυπώνουν αφενός την αποχή για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή αντεγκληματικής πολιτικής ή ποινικής ευαισθησίας και αφετέρου την αποχή υπό όρους.

3. Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ποινικής συνδιαλλαγής, ύστερα από μια συνολική επανεξέταση των διατάξεων αποκαταστατικής δικαιοσύνης που τυποποιούνται στον ΠΚ και στον ΚΠΔ, ώστε να πριμοδοτηθεί ως επικρατεί στις λοιπές ευρωπαϊκές έννομες τάξεις η εφαρμογή των δικονομικών διατάξεων ποινικής συνδιαλλαγής που δεν ακυρώνει την ποινική αξίωση της πολιτείας και συνακόλουθα την αρχή της ενοχής.

4. Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ποινικής διαπραγμάτευσης με την επέκτασή της και σε υποθέσεις δευτεροβάθμιων δικαστηρίων, ώστε σε περιπτώσεις προσδιορισμού των υποθέσεων σε χρόνο που θα καθίσταται άνευ νοήματος η επανεκδίκαση μιας υπόθεσης λόγω επικείμενης αποφυλάκισης του εφεσείου να μπορεί να εισαχθεί αίτημα ποινικής διαπραγμάτευσης με ταυτόχρονο επαναπροσδιορισμό της εκδίκασης στο Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων ή επί πλημμελημάτων στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο. Συνάμα οφείλει να προωθηθεί η **πρόταση ευεργητικού υπολογισμού του χρόνου κράτησης** και συνακόλουθα καθορισμού προνομιακής έκτισης της επιβληθείσας ποινής επί υποθέσεων ποινικής διαπραγμάτευσης. Έτσι, στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να μειωθεί ο χρόνος έκτισης της ποινής από 3/5 σε 2/5 και αντιστοίχως από 2/5 σε 1/5. Η δυνατότητα απόλυσης υπό όρο με μικρότερο χρόνο έκτισης ποινής στα εγκλήματα που εκδικάζονται με ποινική διαπραγμάτευση θα αποτελέσει ουσιώδες κίνητρο υπαγωγής υποθέσεων στη διαδικασία αυτή, επ' ωφελεία τόσο

του δικαστικού συστήματος που προωθεί την οικονομία της δίκης και την επιτάχυνση όσο και του σωφρονιστικού συστήματος που προωθεί την αποσυμφόρηση των δικαστικών φυλακών κατά τρόπο ειδικό, συνδεδεόντάς την με δημοσίου συμφέροντος προτάξεις και με την αρχή της αναλογικότητας.

Μόλις χρειάζεται να συμπληρωθεί, τέλος, ότι καθεαυτή η ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης είναι συνδεδεμένη με συντελεστές δικαιοσύνης της διαδικασίας, με συντελεστές ουσιαστικής απονομής της Δικαιοσύνης ύστερα από ενδελεχή διάγνωση και απόδειξη του αντικειμένου της δίκης, αλλά και με συντελεστές ελεγχιμότητας της ποιότητας της αιτιολογίας των αποφάσεων.

IV. Η επιχειρούμενη επιτάχυνση του δικονομικού συστήματος με το Σχέδιο Νόμου «Αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας – Τροποποιήσεις του ΠΚ και του ΚΠΔ και άλλες διατάξεις».

Υπό το φως των ανωτέρω διαπιστώσεων και αξιακών δεδομένων η αποτίμηση των επιμέρους ρυθμίσεων του Σχεδίου προβληματίζει έντονα.

Πρώτον, γιατί μεταλλάσσει ευθέως σε καίρια σημεία τον φιλελεύθερο χαρακτήρα και τη δικαιοκρατική φυσιογνωμία του ΚΠΔ.

Δεύτερον, γιατί προωθεί εμφανώς διεκπεραιωτικού χαρακτήρα διαδικασίες εκδίκασης των εγκλημάτων που αναιρούν την αξιοπιστία του δικαστικού συστήματος.

Τρίτον, γιατί προωθεί με τον μανδύα της επιτάχυνσης πολλαπλές συντεχνιακού χαρακτήρα ρυθμίσεις ιδίως για τη λειτουργία του εισαγγελέα αλλά και των αστυνομικών.

Και τέταρτον, γιατί στοχοποιεί τους δικηγόρους, θέτοντας υπό αμφισβήτηση το ρόλο τους ως συλλειτουργών της Δικαιοσύνης (λ.χ. επί αναβολών, επί πειθαρχικής αντιμετώπισης).

Ειδικότερα:

1) Οι ρυθμίσεις των **άρθρων 49, 50, 51 και 60 του ΣχΝ** που καταργούν το Πενταμελές Εφετείο, μεταφέροντας τη λειτουργική ύλη του στο Τριμελές Εφετείο, «συγκροτούμενο από πρόεδρο εφετών, αρχαιότερο από εκείνο που συμμετείχε στη σύνθεση που εξέδωσε την εκκαλούμενη απόφαση και δύο εφέτες», αντίκεινται ευθέως στο **άρθρο 2 του 7ο Πρωτόκολλου ΕΣΔΑ** που θεσπίζει στην παρ. 1 «το δικαίωμα της επανεξέτασης από ανώτερο δικαστήριο της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχος ή της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή». Ανώτερο δικαστήριο είναι σαφώς το συντιθέμενο από περισσότερους – ακόμα και ομοιόβαθμους - δικαστές δικαστήριο¹³, δεν είναι όμως το συντιθέμενο απλώς από εμπειρότερους δικαστές. Με τη λογική αυτή το ΜΟΔ θα μπορούσε να συντίθεται από νεότερους πλημμελειοδίκες και το ΜΟΕ από εμπειρότερους ή το Μονομελές Εφετείο Κακουργημάτων σε πρώτο βαθμό από νεότερο εφέτη και σε δεύτερο βαθμό (αντί του Τριμελούς Εφετείου) από αρχαιότερο εφέτη. Έτσι, όμως, η φιλελεύθερη φυσιογνωμία του ΠΔΔ και η ιστορική αναφορά του φυσικού δικαστή θα πλήττονταν ευθέως και ανεπανόρθωτα.

2) Η ρύθμιση του **άρθρου 54 του ΣχΝ** που εξαλείφει την κατ' άρθρο 43 παρ. 2 και παρ. 3 υποχρέωση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών επί αρχειοθέτησης μήνυσης ή αναφοράς εκ μέρους του «να υποβάλει τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών» και να «αναφέρει σε αυτόν τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη» **θίγει την αξίωση ελεγχιμότητας της διαδικασίας** και προωθεί ένα δικαιοκρατικά ευάλωτο μοντέλο ενισχυμένης, μονομερούς και μη ελεγχόμενης εισαγγελικής δράσης. Την αξίωση ελεγχιμότητας θίγουν επιπρόσθετα τόσο η πρόβλεψη στο ίδιο άρθρο για «*συνοπτικά αιτιολογημένη*» αρχειοθέτηση καταγγελίας όσο και η πρόβλεψη στο άρθρο 69 ΣχΝ για *κατάργηση της υποχρέωσης γραπτής γνώμης* Εισαγγελέα στις περιπτώσεις αιτήσεων αντικατάστασης προσωρινής κράτησης του άρθρου 291 παρ. 3 ΚΠΔ.

3) Η ρύθμιση του **άρθρου 55 του ΣχΝ** που επαναφέρει στο άρθρο 51 ΚΠΔ την εξάρτηση του παραδεκτού της έγκλησης από την κατάθεση παραβόλου υπέρ του Δημοσίου ποσού εκατό (100) ευρώ συνιστά υιοθέτηση μιας αμφιλεγόμενης αντίληψης δυσχέρασης της πρόσβασης στη Δικαιοσύνη μέσω αναπροσαρμοζόμενων παραβόλων. Η κατάργηση της προϊσχύσασας ρύθμισης του παλιού Κώδικα είχε δικαιολογηθεί καθώς η ρύθμιση αυτή εμφάνιζε προβλήματα τόσο σε σχέση με το δικαίωμα απρόσκοπτης πρόσβασης στη Δικαιοσύνη όσο και σε σχέση με τον δημόσιο χαρακτήρα της ποινικής δίωξης και τη λειτουργία της δικονομικής αυτής προϋπόθεσης. Κατά τούτο η επαναφορά της με σκοπό τη μείωση του αριθμού των εγκλήσεων με τη θέσπιση παραβόλων κυμαινόμενης αξίας δεν μπορεί να αποτελεί λύση ούτε υπό δικαιοκρατικό (άρθρο 20 Σ.) ούτε υπό δικαιοπολιτικό πρίσμα.

4) Το ίδιο ισχύει σε σχέση με τις αντίστοιχου κύματος ρυθμίσεις **α)** του **άρθρου 52 του ΣχΝ** που εξαρτά το παραδεκτό της αίτησης εξαίρεσης από παράβολο ύψους εκατό ευρώ, **β)** του **άρθρου 56 ΣχΝ** που αυξάνει για την προσφυγή του εγκαλούντος στο άρθρο 52 ΚΠΔ το παράβολο των «διακοσίων 250 πενήντα» στα «τριακόσια πενήντα ευρώ», **γ)** του **άρθρου 72 ΣχΝ** που αυξάνει επί προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης το παράβολο

από «εκατόν πενήντα (150) ευρώ» στα «τριακόσια πενήντα ευρώ», επιφέροντας δυσανάλογη οικονομική και οικονομική επιβάρυνση των ενδιαφερομένων κατά την άσκηση δικαιωμάτων τους. Τοσούτον μάλλον ισχύει τούτο για τη ρύθμιση του **άρθρου 82 του ΣχΝ** που αυξάνει τα έξοδα της δίκης στο άρθρο 577 ΚΠΔ μέχρι το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων ευρώ, προσδίδοντας μια έντονη οικονομική και φοβική διάσταση στην απονομή δικαιοσύνης.

5) Η ρύθμιση του **άρθρου 57 του ΣχΝ** με την οποία προστίθεται στους λόγους υποχρεωτικής αναβολής της ποινικής δίκης με πράξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών επί προδικαστικών ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την εκδίκαση των εγκλημάτων των άρθρων 224, 229 και 363 ΠΚ, η «άσκηση αγωγής ή αίτησης ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου» είναι ατελής και ελάχιστα λειτουργική, καθόσον η σύμπτωση της διάταξης αυτής με τη διάταξη του άρθρου 250 ΚΠολΔ που αξιώνει επιρροή της ποινικής υπόθεσης αποκλείεται κατά κανόνα από διαδικαστική άποψη. Αντίθετα, η ρύθμιση του **άρθρου 58 του ΣχΝ** με την οποία προστίθεται στο άρθρο 61 ΚΠΔ ως λόγος αναβολής της ποινικής δίκης και η εκκρεμότητα ζητημάτων διοικητικής φύσης είναι ορθή, αφού προέκυπτε ως αναγκαία η ανάλογη εφαρμογή της και σε αυτές τις περιπτώσεις.

6) Η ρύθμιση του **άρθρου 59 του ΣχΝ** με την οποία διευρύνεται έτι περαιτέρω η αρμοδιότητα του Μονομελούς Εφετείου Κακουργημάτων με τη συμπερίληψη των εγκλημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και πολιτιστικών θεμάτων (Ν.2121/1993 (Α' 25), του άρθρου 52 του ν. 4002/2021 του νέου κώδικα φορολογικής διαδικασίας [ν. 4987/2022 (Α' 206)], του τελωνειακού κώδικα [ν. 2960/2001 (Α'265)], του ν. 4830/2021 (ΦΕΚ Α' 169) επιβεβαιώνει πλήρως τους φόβους όσων έβλεπαν σε αυτό τη διαρκή ενίσχυσή του. Σημειωτέον ότι η θέσπισή του δικαιολογήθηκε στη σχετική αιτιολογική έκθεση με το επιχείρημα της παροδικότητας, ωστόσο εμπεδωθούν οι νεοπαγείς εναλλακτικοί θεσμοί. Η νέα διεύρυνσή του αποτελεί δείγμα αδιέξοδης νομοθέτησης που θυσιάζει συλλήβδην την αξίωση για *ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την αξιοπιστία του συστήματος*¹⁴. Παράλληλα, η ρύθμιση με την προσθήκη των περ. δ' και ε' στο γράμμα της εμφανίζει ζητήματα συστηματικής εναρμόνισης και αντισυνταγματικότητας, καθόσον ούτε η ανάθεση στο μονομελές εφετείο ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου για την εκδίκαση των εφέσεων κατά αποφάσεων του τριμελούς πλημμελειοδικείου χαρακτηρίζεται ως συστηματικά ανεκτή (αφού το πρωτοβάθμιο δικαστήριο παρέχει περισσότερα εχέγγυα ορθοκρισίας και ουσιαστικής ανεξαρτησίας από το δευτεροβάθμιο), ούτε η εκδίκαση των πλημμελημάτων προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας παρέχει τις ίδιες εγγυήσεις με αυτές που παρέχει υπό το ισχύον καθεστώς το τριμελές εφετείο πλημμελημάτων. Ειδικότερα, η πρόβλεψη του μονομελούς εφετείου ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου **παραβιάζει τόσο το άρθρο 14 παρ. 5 ΔΣΑΠΔ και το 7ο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ** που αξιώνουν για τη σύνθεση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου αριθμό δικαστών τουλάχιστον ίσο ή μεγαλύτερο σε σχέση με το πρωτοδικώς δικάσαν δικαστήριο και όχι απλώς υψηλόβαθμο δικαστή¹⁵, όσο και γενικότερα την αρχή της **δίκαιης δίκης** που ενσωματώνει την αξίωση ορθοκρισίας και ενδελεχούς διερεύνησης της υπόθεσης από ανώτερο δικαστήριο. Αντιστοίχως, η ανάθεση της εκδίκασης των πλημμελημάτων προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας από το μονομελές εφετείο σε πρώτο βαθμό διασπά τον κανόνα της ιδιάζουσας δωσιδικίας που θέλει αυξημένης εγγυητικής λειτουργίας δικαστήριο.¹⁶

7) Όλως προβληματική κρίνεται έτι περαιτέρω η ρύθμιση του **άρθρου 77 του ΣχΝ** που τροποποιεί το άρθρο 404 ΚΠΔ, κατά την οποία «Το μικτό ορκωτό δικαστήριο αποφασίζει μόνο για την κατηγορία και την κύρια ποινή. Κάθε άλλο ζήτημα ανήκει στην αρμοδιότητα των τακτικών δικαστών που αποφασίζουν χωρίς τη σύμπραξη των ενόρκων». Όχι μόνον γιατί θεσπίζει δικαστές δύο ταχυτήτων, υποβαθμίζοντας τους ενόρκους, αλλά και γιατί θέτει ζήτημα προσβολής της αρχής της δίκαιης δίκης με τον ορισμό διαφορετικών προσώπων απόφανσης για ενοχή και επιμέτρηση, προσβάλλοντας την αρχή του φυσικού δικαστή. Η αποδοχή μιας τέτοιας ρύθμισης θα οδηγούσε επιπρόσθετα στον διαχωρισμό του σταδίου της επιμέτρησης σε δύο τμήματα και σε διαφορετικές εκφορές της αρχής της αναλογικότητας κατά την εφαρμογή τους.

8) Εξίσου προβληματική και οριακά συνταγματική είναι στη συνέχεια η περαιτέρω αφαίμαξη ύλης από το ΜΟΔ που επιχειρείται με το **άρθρο 60 ΣχΝ** που μεταφέρει στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου τα κοινώς επικίνδυνα κακουργήματα, που μέχρι σήμερα υπάγονται στην αρμοδιότητα του ΜΟΔ, από την αρμοδιότητα του οποίου αφαιρούνται συλλήβδην και όλα τα κακουργήματα των ειδικών ποινικών νόμων, που δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα του μονομελούς εφετείου. Έτσι, το σχετικό τεκμήριο αρμοδιότητας του ΜΟΔ για την εκδίκαση όλων των κακουργημάτων που καθιερώνεται στο άρθρο 97 παρ. 1 Συντ. αλλά και η συνταγματική αποστολή του ΜΟΔ περιορίζεται έτι περαιτέρω και δη ανεπίτρεπτα.

9) Ως προδήλως ιστοπεδωτική και διεκπεραιωτική κρίνεται η ρύθμιση του **άρθρου 61 ΣχΝ** που τροποποιεί το άρθρο 115 ΚΠΔ, παρέχοντας στο μονομελές πλημμελειοδικείο γενική αρμοδιότητα εκδίκασης όλων των

πλημμελημάτων, εκτός από εκείνα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του ΜΟΔ, των δικαστηρίων ανηλίκων, καθώς και των πλημμελημάτων σχετικών με την υπηρεσία του 12ου Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του ΠΚ (δωροληψία - δωροδοκία, εμπορία επιρροής, κατάχρηση εξουσίας, παραβίαση οικιακού ασύλου, ψευδής βεβαίωση, νόθευση δικαστικού εγγράφου, παραβίαση δικαστικού απορρήτου, παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου, παράβαση καθήκοντος) και της ανθρωποκτονίας από αμέλεια (άρθρο 302 ΠΚ), που παραμένουν στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου. Η σκοπούμενη κατ' αυτόν τον τρόπο επιτάχυνση προσκρούει στην πράξη στην αδυναμία διάθεσης πρόσθετων αιθουσών, πρόσθετων εισαγγελέων και πρόσθετων γραμματέων. Κυρίως όμως προσκρούει στις εγγυήσεις ορθοκρίσιας, ολόπλευρης και σε βάθος έρευνας των υποθέσεων και στη συρρίκνωση των υπερασπιστικών δικαιωμάτων των κατηγορουμένων. Και τούτο γιατί η προαιρετική πλέον διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για πλημμελήματα θα έχει ως προφανές αποτέλεσμα την αδυναμία έγκαιρης προβολής των ισχυρισμών του κατηγορουμένου και την άκριτη παραπομπή σε δίκη με ελλιπείς δικογραφίες. **Προτείνεται** εδώ **ως αναγκαία λύση** η υποχρεωτικότητα της προκαταρκτικής σε όλα τα πλημμελήματα μονομελούς που επισύρουν ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών. Εξάλλου, η κατάργηση ουσιαστικά του δικαιώματος του κατηγορουμένου για άσκηση προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης για πλημμέλημα αρμοδιότητας μονομελούς πλημμελειοδικείου οφείλει να προβληματίσει επιπρόσθετα, αφού στον κύριο όγκο των πλημμελημάτων δεν θα υφίσταται πλέον έλεγχος της παραπομπής. Εντεύθεν **προτείνεται** και εδώ **ως αναγκαία λύση** η θέσπιση δυνατότητας προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης σε όσα πλημμελήματα επισύρουν ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών.

10) Στην ορθή κατεύθυνση κινείται, ωστόσο, η ρύθμιση **του άρθρου 66 του ΣχΝ** που επιτρέπει στο άρθρο 245 ΚΠΔ την παραγγελία για προανάκριση και στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία στη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης ή αυτεπάγγελτης προανάκρισης για πλημμέλημα έχει υποβληθεί αίτημα ποινικής διαπραγμάτευσης, προκειμένου και μόνο αυτή να διενεργηθεί και χωρίς να ισχύει η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου ως προς την περάτωσή της. Επί προκαταρκτικής πάντως απαιτείται μεγαλύτερη προσοχή, λόγω μη εντελούς καθορισμού του πλήρους αντικειμένου της δίκης.

Με επιφυλάξεις οφείλει εντούτοις να αντιμετωπιστεί η θεσπιζόμενη πρωτοβουλία ενεργοποίησης της διαδικασίας ποινικής διαπραγμάτευσης από τον εισαγγελέα κατά την ενδιάμεση διαδικασία, καθώς επωάζει κινδύνους εξαναγκαστικής αποδοχής της διαπραγμάτευσης, θέτοντας επιπρόσθετα ζητήματα αμεροληψίας επί μη αποδοχής της συμφωνίας. **11)** Οι ρυθμίσεις του **άρθρου 70 ΣχΝ** για την ποινική διαπραγμάτευση κρίνονται ως άτολμες και περιέχουν μεμονωμένες συμπληρώσεις μικρής εμβέλειας. Επίσης, η προσθήκη 10ης παραγράφου στο άρθρο 303 ΚΠΔ για την άπαξ υποβολή του αιτήματος του κατηγορουμένου καθ' όλα τα δικονομικά στάδια της ποινικής δίκης περιορίζει, αντί να διευρύνει την επιλογή της εναλλακτικής διαδικασίας, ενώ συνάμα συνδέεται και με παραβίαση της μυστικότητας της αποτυχούσας διαπραγμάτευσης.

Τολμηρή και κυρίως αποτελεσματική είναι η εδώ προτεινόμενη υιοθέτηση μιας προσθήκης στα άρθρα 301 και 303 ΚΠΔ με ταυτόχρονη τροποποίηση στο **άρθρο 105B ΠΚ** που θα εισάγει **ευνοϊκότερες προϋποθέσεις υφ' όρον απόλυσης όσων καταδικάστηκαν κατόπιν ποινικής διαπραγμάτευσης αλλά και ποινικής συνδιαλλαγής** (λ.χ. 3/5 αντί 4/5, 2/5 αντί 3/5 ή 1/5 αντί 2/5). **12)** Η ρύθμιση του **άρθρου 71 του ΣχΝ** με την οποία θεσπίζεται η απευθείας κλήση στο ακροατήριο με τη σύμφωνη γνώμη του προέδρου εφετών σε όλα τα κακουργήματα των ειδικών ποινικών νόμων κρίνεται ως δικαιοκρατικά τορπιλιστική. Η συρρίκνωση του πεδίου εφαρμογής των δικαστικών συμβουλίων συνιστά περικοπή ελεγχιμότητας, αφού ο συγκεκριμένος τρόπος παραπομπής υποβαθμίζει τις αξιώσεις ενδεδειγμένης έρευνας του αντικειμένου της δίκης και ορθοκρίσιας, μετακυλίνοντας έτσι την επίλυση ουσιαστικών και δικονομικών ζητημάτων στο ακροατήριο με ό,τι σημαίνει αυτό για τον πολίτη και την ίδια τη Δικαιοσύνη. Μάλιστα, η τάση γενίκευσης που εμπεριέχει η ρύθμιση αντίκειται ευθέως στα κριτήρια που επικλήθηκαν αρχικά για την εφαρμογή της απευθείας κλήσης σε συγκεκριμένα αποδεικτικά ευανάγνωστα εγκλήματα. Επιπρόσθετα, δεν πρέπει να αμφισβητείται ότι η πρόκριση μιας τέτοιας λύσης θα μεταφέρει στο ακροατήριο το άνω των 30% ποσοστό μη παραπεμπόμενων εγκλημάτων που φιλτράρονται στα συμβούλια. Αλλά και συστηματικά η ένταξη όλων των κακουργημάτων των ειδικών ποινικών νόμων στη διαδικασία της απευθείας παραπομπής στο ακροατήριο προωθεί δομικές ανισότητες και διαδικαστικές διαφοροποιήσεις που διασπούν την ενότητα και τη συνοχή των κανόνων παραπομπής (διαφορετικός τρόπος παραπομπής λ.χ. απάτης και απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ). **13)** Προβληματική λόγω του φοβικού χαρακτήρα της σε παράγοντα της δίκης κρίνεται και η ρύθμιση του **άρθρου 74 του ΣχΝ**, με την οποία προστίθεται στο άρθρο 336 ΚΠΔ η δυνατότητα επιβολής πειθαρχικής ποινής από το δικαστήριο κατά του συνηγόρου που δημιουργεί θόρυβο ή δείχνει ανυπακοή σε μέτρα που αποφασίστηκαν «και σε κάθε περίπτωση διατάραξης της συνεδρίασης ή

προσβλητικής συμπεριφοράς κατά του δικαστηρίου ή μέλους του». Σε πλήρη αντίθεση με τις αξιώσεις αμεροληψίας του ΕΔΔΑ βρίσκεται η δυνατότητα εκδίκασης ύστερα από την fast truck απολογία του δικηγόρου της υπόθεσής του από τον ίδιο δικαστή.

14) Όπως προβληματική και αντίθετη με την αξίωση ελεγχιμότητας των αποδείξεων είναι η προτεινόμενη με το **άρθρο 63 ΣχΝ** ρύθμιση που προσθέτει παρ. 5 στο άρθρο 215 ΚΠΔ, που ορίζει ότι *«αστυνομικοί και λοιποί προανακριτικοί υπάλληλοι που έχουν καταθέσει στην προδικασία δεν καλούνται στο ακροατήριο αλλά αναγιγνώσκονται οι καταθέσεις τους. Ο εισαγγελέας και το δικαστήριο μπορούν κατ' εξαίρεση να παραγγείλουν την κλήτευσή τους, αν η εξέτασή τους στο ακροατήριο είναι αναγκαία για την ασφαλή διάγνωση της κατηγορίας»*. Η ρύθμιση αυτή αντιγράφει την αντίστοιχη ρύθμιση για τους μάρτυρες επιθεωρητές, προωθώντας συντεχνιακά την υπεροχή των υπαλληλικών καθηκόντων έναντι της λειτουργίας της Δικαιοσύνης. Αν μάλιστα συνδυαστεί η διάταξη αυτή με τη διάταξη του άρθρου 224 ΚΠΔ που επιτρέπει τη μη αποκάλυψη των πηγών της μυστικής γνώσης των αστυνομικών, τότε ο κίνδυνος κρυφών αποδείξεων προβάλλει εντονότερα από ποτέ και δη με νομοθετική άδεια.

15) Αντιστοίχως απαράδεκτη από δικαιοκρατική άποψη είναι η ρύθμιση του **άρθρου 81 ΣχΝ** που τροποποιεί το άρθρο 500 ΚΠΔ, προβλέποντας πλέον ότι στη δευτεροβάθμια δίκη η κλήτευση μαρτύρων είναι προαιρετική, δίνοντας το δικαίωμα στον αρμόδιο εισαγγελέα να μην κλητεύσει μάρτυρες, αν κρίνει ότι η υπόθεση μπορεί να εκδικαστεί με μόνη την ανάγνωση των καταθέσεων των μαρτύρων που εξετάστηκαν στον πρώτο βαθμό. Για την δικαιολόγηση της προτεινόμενης αυτής ρύθμισης η Αιτιολογική Έκθεση του ΣχΝ αναφέρει ότι η τροποποίηση αυτή *«αποσκοπεί στην επιτάχυνση της αποδεικτικής διαδικασίας μέσω της αποφυγής δικονομικά και αποδεικτικά άσκοπης επαναληψιμότητας στη δευτεροβάθμια δίκη, λήψης καταθέσεων μαρτύρων που έχουν ήδη εξετασθεί ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και ουδέν άλλον έχουν να συνεισφέρουν στην εξακρίβωση της ουσιαστικής αλήθειας»*.

Αμφότερες οι ρυθμίσεις των άρθρων 63 και 81 ΣχΝ αντίκεινται ευθέως στο άρθρο 6 παρ. 3 περ. δ' ΕΣΔΑ που κατοχυρώνει, μεταξύ άλλων, το υπερασπιστικό δικαίωμα του κατηγορουμένου να εξετάζει τους μάρτυρες κατηγορίας, αλλά και στην αξίωση ελέγχου της αξιοπιστίας των αποδεικτικών μέσων με σκοπό την ελεγχιμότητα του αποδεικτικού υλικού και την αποτροπή δημιουργίας εσφαλμένων εντυπώσεων στο δικαστήριο και ψευδούς πραγματικής βάσης.¹⁷ Στην περίπτωση του άρθρου 81 ΣχΝ επιπρόσθετα, αλλοιώνεται **η φυσιογνωμία της δευτεροβάθμιας δίκης που καθίσταται περικεκομμένη δίκη**, που υποβαθμίζει τόσο τα δικαιώματα των διαδίκων όσο και το διαγνωστικό καθήκον του δικαστηρίου (ολόπλευρη διερεύνηση της εκ νέου ερευνώμενης υπόθεσης).

16) Άκρως προβληματική είναι, περαιτέρω η προωθούμενη με το άρθρο 79 ΣχΝ αύξηση των ορίων του εκκλητού των ποινικών αποφάσεων (άρθρο 489 ΚΠΔ). Συγκεκριμένα, το όριο αυτό αυξάνεται **α)** στο μονομελές πλημμελειοδικείο από φυλάκιση πάνω από 2 μήνες ή χρηματική ποινή πάνω από 2.000,00 ευρώ σε φυλάκιση πάνω από 5 μήνες ή χρηματική ποινή πάνω από 5.000,00 ευρώ, **β)** στο τριμελές πλημμελειοδικείο και το μονομελές εφετείο για πλημμελήματα προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας (εσφαλμένα εξακολουθεί το άρθρο 489 ΚΠΔ να παραπέμπει στο άρθρο 111 παρ. 6 ΚΠΔ) από φυλάκιση πάνω από 4 μήνες ή χρηματική ποινή πάνω από 3.000,00 ευρώ σε φυλάκιση πάνω από 8 μήνες ή χρηματική ποινή πάνω από 8.000,00 ευρώ και **γ)** στο ΜΟΔ, στο μονομελές και στο τριμελές εφετείο από ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον 2 ετών για κακούργημα ή 1 έτους για πλημμέλημα σε 3 τουλάχιστον έτη για κακούργημα ή 2 τουλάχιστον έτη για πλημμέλημα. Η αύξηση των ορίων του εκκλητού φέρνει στο προσκήνιο το πρόβλημα που, σε μικρότερη πάντως έκταση, ανακύπτει γενικά για τα όρια του εκκλητού μετά την κύρωση από την Ελλάδα (με τον Ν. 1705/1987) του 7ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, όπου διατυπώθηκε επιφύλαξη υπέρ της διάταξης του άρθρου 489 ΚΠΔ. Κατά την ορθή ερμηνεία των πιο πάνω διατάξεων, η Ελλάδα διατύπωσε επιφύλαξη υπέρ της διατήρησης των ορίων του εκκλητού, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο κύρωσης του εν λόγω Πρωτοκόλλου¹⁸, με αποτέλεσμα πρόσθετοι περιορισμοί στα αρχικά όρια να μην εναρμονίζονται άνευ ετέρου και αυτόματα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της έννομης τάξης μας. Αυτόδηλο είναι, πάντως, ότι η εν λόγω διάταξη – πέραν του περιορισμού πρόσβασης των πρωτοδίκως καταδικασθέντων σε δευτεροβάθμια κρίση – θα διογκώσει τον αριθμό των εγκλείστων στα σωφρονιστικά καταστήματα.

17) Ομοίως προβληματική και αναντίστοιχη προς το τεκμήριο αθωότητας είναι και η διάταξη του **άρθρου 80 του ΣχΝ** με την οποία τροποποιείται η παρ. 8 του άρθρου 497 ΚΠΔ και παρέχεται η δυνατότητα άρσης της χορηγηθείσας αναστολής με μόνη την άσκηση ποινικής δίωξης για αδίκημα για το οποίο απειλείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών. Η ανατροπή εν προκειμένω του τεκμηρίου αθωότητας με μόνη την πιθανολόγηση της ενοχής και δη σε ένα τόσο πρώιμο στάδιο της δίκης που δεν αποκλείει επ' ουδενί την αθώωση

του κατηγορουμένου, είναι ασύμβατη με τη δικαιοκρατική αρχή και επωάζει προτιμωρήσεις και δυσανάλογες και αδικαιολόγητες επιβαρύνσεις.

18) Περαιτέρω αβέβαιης λειτουργικότητας, αλλά και οριοθέτησης είναι και η ρύθμιση του άρθρου 84 του Σχεδίου για επιβολή εξόδων σε βάρος εκείνων που έκαναν ψευδή έγκληση ή μήνυση με την προσθήκη στο άρθρο 580 ΚΠΔ της περίπτωσης η καταγγελία να έγινε «από τάση δικομανίας, όπως αυτή προκύπτει από την υποβολή ασυνήθους αριθμού αβάσιμων προηγούμενων μηνύσεων ή εγκλήσεων του ίδιου προσώπου». Τούτο μαρτυρεί, άλλωστε, η μέχρι τώρα εμπειρία από τη μη εφαρμογή της υφιστάμενης ρύθμισης.

19) Αν σε αυτές τις ρυθμίσεις του Σχεδίου προστεθούν: **α)** Οι ρυθμίσεις των **άρθρων 62 και 64 του ΣχΝ** για την κατάργηση τοιχοκόλλησης των πινάκων πραγματοποιησώνων και διεργηθένων (άρθρ 185 και 233 ΚΠΔ αντιστοίχως) που αδυνατίζει την ελεγχιμότητα των συγκεκριμένων προσώπων (μπορεί και εδώ να προβλεφθεί η υποχρεωτική ανάρτηση στην ιστοσελίδα των δικαστηρίων και του Υπουργείου Δικαιοσύνης), **β)** η πρόβλεψη του **άρθρου 65 του ΣχΝ** για εξέταση των διαδικών με οπτικοακουστικά μέσα που θέτει ευθέως ζήτημα παραβίασης της αρχής της αμεσότητας της δίκης, **γ)** η ρύθμιση του **άρθρου 67 του ΣχΝ** για επέκταση της δυνατότητας λήψης ειδικών ανακριτικών πράξεων και για το τιμωρούμενο στο άρθρο 211 ΠΚ πλημμέλημα των προπαρασκευαστικών πράξεων παραχάραξης (που προδήλως θα λειτουργήσει ως όχημα διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής των πράξεων αυτών σε επόμενα πλημμελήματα), **δ)** η ρύθμιση του **άρθρου 68 του ΣχΝ** για την κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων, χωρίς φυσική πρόσβαση του ανακρίνοντος που καθιστά δυσχερώς διαγνώσιμη την τήρηση των νομίμων διατυπώσεων κατάσχεσης, αλλά **ε)** και η ρύθμιση του **άρθρου 76 του ΣχΝ** για τον περιορισμό των αναβολών λόγω κωλύματος δικηγόρου σε μία αναβολή ανά υπόθεση και δη με καταβολή παραβόλου¹⁹, τότε το ΣχΝ αποκτά τον χαρακτήρα μιας άκρως συρρικνωτικής από δικαιοκρατική άποψη νομοθέτησης.

20) Τέλος, ως αναγκαία κρίνεται η ρύθμιση για την αύξηση των οργανικών θέσεων των εισαγγελικών λειτουργών, ενόψει των διευρυμένων καθηκόντων τους και ιδίως των αξιώσεων εφαρμογής των νέων θεσμών και των εναλλακτικών διαδικασιών. Με την προτροπή η αύξηση αυτή να μην οδηγήσει στην εμπέδωση συντεχνιακών πρακτικών και μονομερών δράσεων, αλλά να αποτελέσει έναυσμα ποιοτικής αναβάθμισης των προτάσεων τους και του λειτουργικού ρόλου τους ιδίως κατά τον έλεγχο νομιμότητας των ανακριτικών δράσεων και των ορίων επεμβάσεων στα ατομικά δικαιώματα.

V. Επίλογος

Η νομοθέτηση στο χώρο του ποινικού δικονομικού δικαίου αξιώνει την επίπονη δόμηση ενός νομοθετικού προγράμματος που θα υπακούει στις σύγχρονες δικαιοκρατικές απαιτήσεις, έτσι ώστε η αξία της ποινικής δίκης να αναδεικνύεται μέσα από μια νομοτυπικά άσπρη, δίκαιη, ανάλογη και κατά τούτο πειθουσα διαδικασία. Επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας με περικοπές διαδικαστικών φάσεων, με αλλοιώσεις της αξιακής δομής της δίκης, με επεμβάσεις στη φιλελεύθερη φυσιογνωμία της, με νοθεύσεις της αρχής του φυσικού δικαστή και με συντεχνιακού χαρακτήρα ρυθμίσεις που διασπούν την ελεγχιμότητα του συστήματος δεν είναι επιτάχυνση, αλλά αποδιοργάνωση. Στη ζώσα νομική πραγματικότητα της περιπλοκότητας και πολλαπλότητας των υποθέσεων η αξίωση για ενίσχυση των υποδομών απονομής, για εκσυγχρονισμό υπηρεσιών και δράσεων και για εμπέδωση των νέων εναλλακτικών θεσμών αποτελεί μονοδρομική αξίωση. Αντίθετα δε με όσους αναπολούν αντιφιλελεύθερες πρακτικές του παρελθόντος που εξασφάλιζαν την ταχύτητα μιας αποστεομένης από δικαιώματα και δικανική μορφή διαδικασία, η αξίωση αυτή οφείλει να υλοποιηθεί από το σύνολο των λειτουργών και συλλειτουργών της Δικαιοσύνης.

¹ 1. Που επιτάσσουν τον έλεγχο των Σχεδίων και προτάσεων από νομοπαρασκευαστική επιτροπή, η οποία απουσιάζει στο παρόν ΣχΝ.

² 2. Βλ. αντί άλλων Ν. Ανδρουλάκη, Επιτάχυνση της προδικασίας στην ποινική δίκη - με κάθε κόστος, ΠοινΧρ 2011, 161, που χαρακτηρίζει την αρχή της ταχείας διεξαγωγής της δίκης ως «σημαντικό ζητούμενο της ποινικής διαδικασίας», καθώς συνδέεται «με την ανάγκη ουσιαστικού και αποτελεσματικού κολασμού των εγκλημάτων», τη γενική πρόληψη του εγκλήματος (θετική και αρνητική), τη θέση του θύματος και την αποδειξιμότητα του φερόμενου ως τελεσθέντος εγκλήματος.

³ 3. Έτσι Meyer-Gossner/Schmitt, Strafprozessordnung, 66η έκδ. 2023, Einl. Rn. 156, 160.

⁴ 4. Βλ. ενδεικτικά Ι. Ανδρουλάκη, Τα κριτήρια της δίκαιης ποινικής δίκης κατά το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, 2000, σελ. 36 επ.: Εθνική Σχολή Δικαστών, Η επίδραση της ΕΣΔΑ στην ερμηνεία και εφαρμογή του ελληνικού δικαίου (επιμ. Κτιστάκη), 2002· Μυλωνά, Η σημασία για την ελληνική ποινική δικονομία της νομολογίας σχετικά με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη κατ' άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, ΠοινΧρ 1999, 789 επ.· Σαρμά, Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Επιτροπής, 1998· Συμεωνίδη, Οι εγγυήσεις της δίκαιης δίκης από τα ποινικά δικαστήρια, σε: Π. Νάσκου-Περράκη/Γ.Κτιστάκη (επιμ.), Οι ελληνικές υποθέσεις στο Στρασβούργο, τόμ. Α' 1991-2001, 2006, σελ. 144 επ.

⁵ 5. Έτσι Steiner, Das Fairneprinzip im Strafprozess, 1995, σελ. 140 επ.· ομοίως Roxin/Schünemann, Strafverfahrensrecht, σελ. 62.

⁶ 6. Ενδεικτικά για αυτήν Meyer-Gossner/Schmitt, Strafprozessordnung, ό.π., Einl. Rn. 18· BverfGE 10, 273 (322)· BverfGE 25, 269 (290)· BverfGE, NJW 2004, 739 επ.· BGH 5, 333 καθώς και Θ. Δαλακούρα, ΠΔΔ, 2η έκδ. 2019, σελ. 41.

- ⁷ 7. Τις κεντρικές αξιώσεις ενός προβλέψιμου και ελέγξιμου πλαισίου κανόνων δικαίου προώθησε τόσο σε ουσιαστικό όσο και σε συμβολικό επίπεδο ο νέος ΚΠΔ, αποτυπώνοντας σε σωρεία διατάξεων, όπως λ.χ. στα άρθρα 177, 254 και 255, 261, 265, 286, επιμέρους πτυχές και αξιώσεις της δικαιοκρατικής αρχής, αλλά και διατυπώνοντας ρητά - για λόγους εμπέδωσης της σημασίας της - την αρχή της αναλογικότητας στα άρθρα 34 παρ. 1, 36 παρ. 3 και 251 ΚΠΔ.
- ⁸ 8. Βλ. διεξοδικότερα Κωστάρα, Η αναζήτηση της αλήθειας στην ποινική δίκη, τχ. Α', 1988, σελ. 23 επ. et passim.
- ⁹ 9. Επ' αυτού και Α. Καρρά, Αποτελεσματική απονομή της ποινικής δικαιοσύνης, ΠοινΧρ 2012, σελ. 401 επ.
- ¹⁰ 10. Ήδη στα πορίσματα του 12ου Διεθνούς Συνεδρίου Ποινικού Δικαίου αναφερόταν μια σειρά παραγόντων εξασφάλισης της ταχείας διεξαγωγής της δίκης.
- ¹¹ 11. Στην κατεύθυνση αυτή οφείλει να ενισχυθεί η δράση του Επιμορφωτικού Τμήματος της Εθνικής Σχολής Δικαστών και να διευρυνθεί το πεδίο συνεργασίας των Δικαστικών Ενώσεων με λοιπές επιστημονικές Ενώσεις.
- ¹² 12. Βλ. Θ. Δαλακούρα, Η δικονομική αντιμετώπιση του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, σε: Θ. Δαλακούρα, Ηλεκτρονικό έγκλημα, 2η έκδ. 2023, σελ. 289 επ.
- ¹³ 13. Βλ. Α. Καρρά, ΠΔΔ, σελ. 755· Λ. Μαργαρίτη, Ένδικα Μέσα, σελ. 8.
- ¹⁴ 14. Βλ. Θ. Δαλακούρα, ό.π., σελ. 308. Το διακινούμενο επιχείρημα, ότι και στο πλαίσιο των Δικαστηρίων πολυμελούς σύνθεσης ουσιαστικά ο Προεδρεύων αποφασίζει, θίγει ευθέως την ανεξαρτησία των συνέδρων δικαστών, αμφισβητεί την νομική επάρκειά τους και ακυρώνει τον δικαστικό ρόλο τους. Αντίθετα, πρέπει να διερωτηθεί κανείς γιατί στη μονομελή σύνθεση ο εισαγγελέας της έδρας - ενάντια στη διάταξη της έδρας - εμφανίζεται ως συσχετιζόμενος δίπλα στον δικαστή;
- ¹⁵ 15. Διεξοδικότερα Ν. Ανδρουλάκη, Ο δεύτερος βαθμός δικαιοδοσίας επί των κακοурγημάτων, ΠοινΧρ 1972, 417 επ.· Α. Καρρά, ΠΔΔ, 7η έκδ. 2021, σελ. 817· Λ. Μαργαρίτη, Ένδικα μέσα στον Νέο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, 2022, σελ. 27 επ.· του ίδιου, Ο νέος ΚΠΔ, τ. ΙΙ, 2020, σελ. 24.
- ¹⁶ 16. Αξιοσημείωτο είναι εν προκειμένω ότι - παρά την τροποποίηση της καθ' ύλην αρμοδιότητας επί πλημμελημάτων προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας - διατηρήθηκε η ένταξη στα πρόσωπα αυτά των Δημάρχων και Περιφερειάρχων που είχε θεσπιστεί με το άρθρο 99 παρ. 1 του Ν. 5003/2022, ώστε να μην εφαρμόζεται σε αυτά η αυτόφωρη διαδικασία. Άλλη μία συντεχνιακού χαρακτήρα ρύθμιση που διασπά την συστηματική υφής αξίωση για συσταλτική δόμηση της ιδιάζουσας δωσιδικίας.
- ¹⁷ 17. Σύγκρ. εν προκειμένω και ΕΔΔΑ, Keskin κατά Ολλανδίας, Απόφ. της 19.01.2021, αρ. προσφ. 2205/16· ΕΔΔΑ, Süleyman κατά Τουρκίας, Απόφ. της 17.11.2020, αρ. προσφ. 53791/11· ΕΔΔΑ, Bondar κατά Ουκρανίας, Απόφ. της 16.04.2019, απ. προσφ. 18895/08· ΕΔΔΑ, Chernika κατά Ουκρανίας, Απόφ. της 12.03.2020, αρ. προσφ. 53791/11· ΕΔΔΑ, Scheper κατά Ολλανδίας, Απόφ. της 05.04.2005· βλ. και Α. Διονυσίου, Το δικαίωμα του κατηγορουμένου στην εξέταση μαρτύρων κατηγορίας (άρθρο 6 παρ. 3δ' ΕΣΔΑ), 2017, σελ. 155 επ. καθώς και προηγουμένως Α. Τζαννετή, Το δικαίωμα εξέτασης μαρτύρων κατηγορίας κατά το άρθρο 6 παρ. 3 εδ. δ' ΕΣΔΑ, ΠοινΧρ 2008, 398.
- ¹⁸ 18. Τα οποία ήταν: α) για το μονομελές πλημμελειοδικείο φυλάκιση πάνω από 30 ημέρες ή χρηματική ποινή πάνω από 15.000 δραχμές, β) για το τριμελές πλημμελειοδικείο και το τριμελές εφετείο για πλημμελήματα προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας φυλάκιση πάνω από 3 μήνες ή χρηματική ποινή πάνω από 60.000 δραχμές και γ) για το ΜΟΔ και το τριμελές εφετείο ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον 2 ετών.
- ¹⁹ 19. Η στιγμιστική λειτουργία της διάταξης αυτής για τον ρόλο των δικηγόρων που τους εμφανίζει ως κύριους υπευθύνους για τις καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης, αποσιωπώντας τον αριθμό των υποθέσεων που αναβάλλονται λόγω ωραρίου, αποτελεί τη μία μόνον όψη του πράγματος. Σημαντικότερες όψεις που αγγίζουν τα όρια νομοθετικής κατάχρησης συνιστούν αφενός η επέμβαση στη δικαστική ανεξαρτησία και αφετέρου η σύνδεση του παραδεκτού του αιτήματος αναβολής με καταβολή παραβόλου ύψους 80 έως 200 ευρώ. Η διατήρηση της ισχύουσας - ήδη αυστηρής - ρύθμισης (που εισήχθη με τον Ν. 4947/2022) αποτελεί ελάχιστο δείγμα νομοθετικής νουέχιας.